

ქართული ნაციონალური

პოლიტიკის ორგანო.

შინაარსი

წერილები.

გ. ვეშაბელი, საქართველოს პრეზიდენტობა.
დ. ვაჩნაძე, ბრძოლა შაჰისათვის ქართლ-კახეთში
(რევოლუცია თუ ევოლუცია?)

რ. ვაბაშვილი, სოციალ-დემოკრატიული ეკონომიკა.
ლ. კოკაბიძე, ქართული უნივერსიტეტისათვის.
ქართული პრესა, სოფლის მეურნეობაზე
რაც, რაგონი „აბესალომ და ეთერი“
ს. უდგინი, არჩევნები სოფლად (კორუსპონდენცია).
ნ. სემინარის ცნობებიდან.
ფელეტონი „სოციალისტური რესპუბლიკა“ თ. XXVII. (რესპუბლიკის დევიტიტი).

ცნობები

საქართველოს დევიტიტი.
საბჭო სსსრ-ის კავშირები საქართველოსა და
ამერიკის შუა.
ამერიკის საქართველოს ფინანსების შესახებ.
ერობის გაკშევა (დადგენილება განათლების შესახებ).
აგრარული დასარტების ორგანიზაცია.
შინაარსი რესპუბლიკის კომიტეტი.

უკანასკნელი ცნობები (კვირის ტელეგრაფები)

და ამბები მესამე გვერდზე).

მიიღება ხელის მოწერა 1919 წლისათვის

ყოველ კვირულად, საორშაბათო გაზეთ „საღი კლდე“-ზე.

გაზეთის ფასი წლის დასრულებამდე 40 მან. | ნახევარი წლით 25 მან. | ხაზი თვით 15 მან. | ერთი თვით 5 მან.

დაიგმვდა ახალი წიგნი.

გრიგოლ ვაშაგაშვილის
სიტყვები ნათქვამი
პარლამენტში

ეროვნულ საბჭოში

- 1. დამოუკიდებლობის გამოცხადება
- 2. მთავრობის სამსახურ დეკლარაცია
- 3. საქართველოს დერვი
- 4. ამი სომხეთთან
- 5. ზაგი სომხეთთან
- 6. შიშის საკითხი

ფასი 3 მანეთი.

წიგნის საწვობა:

„კლდე“ რედაქცია, თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5.
ქართულ კაბუტთან, ტელ. 18-31.

ქართველ ებრაელებს!

ქართველთა ლაზიონი

იწვევს მოხალისეებს ახალციხეში მოღალატე-
ების წინააღმდეგ საბრძოლველად!
მამულიშვილნო, ერთხელ კიდევ დაუბრუნდით
მტრებს ქართველი ხალხის გმირობა!

მოიხარით თავი ლაზიონის დროის კვალი

მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა.

მეორე ვაჭა გინაზის შენობა.

ლევინის სარდალი თ. კარგულიძე.

თფილისი, მარტის 17.

საქართველოს პრაზიდენტობა.

დამფუძნებელი კრების უკანასკნელ სხდომაზე მარტის
14 ჩვენი კანონმდებლობა პირველად შეეხებო საქართველოს
რესპუბლიკის პრეზიდენტობის საკითხს.

სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წინადადებები ბ-ნი
ნაფ ურდანიანი, რომელსაც მივხედო მთავრობის შედგენა,
ამხვე დროს აღიქმება რესპუბლიკის „უმადლესი წარმო-
მადგენლის“ უფლებით.

მეორეცხვე პარტიებმა, ს. ფედერალისტებმა და ს.
რევოლუციონერებმა განაცხადეს, რომ ისინი საერთოდ წი-
ნაღმდენი არიან პრეზიდენტობისა, და ეს „უმადლესი
წარმომადგენლობა“ კი სწორედ პრეზიდენტობა მიიჩნევა;
ბ.მა გომბოვიმ პირდაპირ განაცხადა, დღეს პრეზიდენტს
წარჩევთ, მეორე ახლად „კარლოს“ ავგარინენინგნო!

სოციალ-დემოკრატებს არ შეეშინდათ ამისი და ბ.
პ. საყვარელიძემ პირდაპირ აღიარა, რომ „უმადლესი წარ-
მომადგენლობა“ რესპუბლიკის მთავრად და საპრეზიდენტ-
ობა სურს, რომ სოციალ-დემოკრატები საერთოდ არ
გუფრთხიან თვით პრეზიდენტობის საკითხს, მაგრამ ჯერ არ
უნდათ ეს სიტყვა „პრეზიდენტობა“ სიტყვად, რადგან პრეზი-
დენტობა სხვა და სხვადასხვა შიგნით, რაც აქამდე იყო
გუგუფრთხილდები იმის დაკანონებით, რაც აქამდე იყო
მთავრობის თავჯდომარის ხელში, რესპუბლიკის „უმადლესი
წარმომადგენლობის“ უფლებით...

უნდა ითქვას, რომ როგორც ყოველთვის, ისე ეს-
ლატ, ქართველ სოციალ-დემოკრატთა ერთობა პირდაპირ
გარკვეულ ფორმულას.

გერმანიის სოციალ-დემოკრატთა დამფუძნებელ კრე-
ბაზე პირდაპირ აღიარა ნამდვილი პრეზიდენტობა ებ-
რები;

ქართველმა სოციალ-დემოკრატთა ეროვნულმა პირ-
დაპირ ამის თქმა და დიტიფა უკან დასაბუთა გზა მარტულ
წოდებულ „უბრუნდებელ“ რესპუბლიკისაკენ.

მაგრამ ეს პირველი ნაბიჯი კარგია... ჯერ ერთი,
ამით ბოლო ედება იმ გუგუფრთხილობის მთავრობის და პირ-
დაპირის თავჯდომარის უფროს უმცროსობის შესა-
ხებ საქართველოს წარმომადგენლობის დროს.

მეორეს მხრივ 14 მარტის დადგენილებით უსათუოდ
მკარდება ტრადიცია პრეზიდენტობის საქართველოს რეს-
პუბლიკაში.

ჩვენის აზრით ეს ტრადიცია უნდა მივიდეს ნამდვილ
პრეზიდენტობის დაწესებამდე.

ჩამდენიმე თვის წინათ გერმანია გაზეთ „კლდეში“
რომ საქართველოს რესპუბლიკა პრეზიდენტობის საქმეში
უნდა ემსახურებოდა ამერიკას, რომელიც ჩვენსავე ურდობით
იყო გარემოცული დაარსების დროს; ამიტომ საქართვე-
ლოს სახელმწიფოს თავი „მარტო დემოკრატიული წარმო-
მადგენელი კი არ უნდა იყოს სახელმწიფოსი, არამედ ნამდვილი
მმართველი; ასევე ამერიკის შტატებში, სადაც პრეზიდენ-
ტის ხელშია მთელი აღმასრულებელი ძალა, სადაც მი-
ნისტრები პარლამენტში კი არ ირჩევიან, არამედ თვით პრე-
ზიდენტი და სადაც მინისტრები მხოლოდ მის წინაშე
არიან პასუხისმგებელი და სადაც პრეზიდენტს იმავე დროს
მთავარ-სარდალიც არის.

თუ მოგვიანებით, რომ 14 მარტის კრებაზე, სწო-
რედ სოციალ-დემოკრატთა იყო, რომ საქართველოს რეს-
პუბლიკა ამერიკის შედარა, შეიძლება ითქვას, რომ სა-
ქართველო დამხალისე დაკანონების ნამდვილი პრეზიდენ-
ტობა.

გრძელდება გერმანიის
რევოლუცია თუ ევოლუცია?

რუსეთის დიდმა რევოლუციამ უკრად შეაჩერა ის
სტიქიური ევოლუციონური ავტორული მოძრაობა საქარ-
თველოში, რომელიც დაიწყო მე-XX საუკუნის დასაწყის-
ში და გამოხატებოდა ქართველ გლეხის მიერ, მემამულე-
თაგან მიწების ინტენსიური შექმნით და ინერეთის გლეხ-
კაცობის ქართლ-კახეთისაკენ დენით.

დღეს შეიძლება კატეგორიულად ითქვას, რომ ავ-
რარულ რევოლუციის საქართველოში არ ჰქონდა აღდგო-
ვითად ერთი პრივილეცია, რომელიც ამ მხრით ექცე-
ბოდა და „კავკასიის“ მიმდევარტ საბჭოს აღდგო-
ვით ქართლში.

მაგრამ საქართველოს დამოუკიდებლობის შექმნის
პროტესტმა საკმარისად გააშუქა ქართლის ამბები. ცინი-
ვალმა, ძველმა, ულტრამომადგენელმა ქართლის ანარქი-
ქისა, გამოირკვა, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობის
მტრები სცილდობდნენ უსუო მოსახლეობით აჭრელებულ
ქართლს მეორე „ულტრამომადგენელ“ გლეხკაცებს, აწყობდნენ
სიძინებს, იხუჭნის რუს ოფიცრების და მოღმევი სალდა-
თების თანამშრომლობით, აჯანყებას აჯანყებზე და მუს-
ჯულდებდნენ არა მარტო წერილ ფეხს ღარიბ ქართლის ან-
ნაურობას, არამედ დარეგნენ თვით გლეხობისაც ქარ-
თლის სახალხო გვერდის და აკუფეს მათი ბელადები გ.
მანაშელი, კეცხოველი და სხვები.

ქართლის „ავტორულ რევოლუციურ მოძრაობას“
საფუძვლად ედო წმინდა პოლიტიკური სარჩული: ეს იყო
რევოლუციის ღობეზედ გახვეულ უსუო ტომთა
ცდა ქართულ მიწების ხელში ჩაგდებისა და აჯანყება აღ-
დგენილ თავისუფალ საქართველოს წინააღმდეგ; ავტორულ
ცნობების გარდაქმნისათვის ქართველი გლეხობა მასი-
ურად და რევოლუციონერად განწყობილი არსდა გამო-
სულა. ეს არც გასაკვირველი იყო, რადგან ქართველმა
გლეხმა შეგნებულად და ბრძნულად ავტორულ დიდ კით-
ხის მოვლაში დაწყებდნენ რევოლუციურ და მშვი-
დობიანი გზა ირჩია.

წინა წერილში (კლდე № 11) მე ამ გზის მთავარი
ეტაპები აღვნიშნე, ქართლ-კახეთის გლეხობამ სასოფლო
და ქალაქის ბანკების საფუძვლებით და საადგილ-მამულთა
კომისიის ხელმძღვანელობით უკანასკნელ ათი წლის გან-
მავლობაში შეიძინა აღმოსავლეთში დიდი სიკრები მიწა-
წყალი, შეიძინა მეტად იაფად, სრულ საქართველად და
საშვილიშვილოდ და მოკლე ხანში აპირებდა ათწერ მეტ
ტერიტორიის ხელში ჩაგდებას.

ამხვე დროს დაიძრა დასავლეთის გლეხობა, იწერედ
გლეხობამ დაიწყო დენა აღმოსავლეთისაკენ. გაღმო-
ვიდა ქართლში, მოელო ქაქეთს და შედგა ფეხი ბორჩა-
ლოში. დასავლეთ საქართველოს ამოძრავება და აღმო-
ვარდნა ევლენებოდა. ქართველ პატრიოტს უღატკობდა ის
სანატრული ემბი, როცა იგი თვალნათლივ რწმუნდებოდა,
რომ იწყება სტიქიური კოლონიზაცია აჭრელებულ და
დაღმარებულ საქართველოს აღმოსავლეთისა დასავლეთ-
ის უკანადა და მაგრამ გლეხკაცობით; იმ დროს როდესაც

გურია-სამეგრელოს მოსახლეობა შავი ზღვის სანაპირო-
ებისაკენ ილტვოდა და იქერდა ახალ ახალ პოზიციებს,
მიწის სიმცირით ძალზე შევიწროებული იმერეთის სოფელი
აღმოსავლეთის გზას დააღდა. ამ გზით ამოძრავებული იმე-
რეთის ხელის ტყეში, მაგრამ მხოლოდ მოღმევი ქართლ-
კახეთისაკენ. ეს მოძრაობა იყო ბუნებრივი, ხალი ეროვ-
ნული და მშვიდობიანი. საქართველო ამ მოძრა-
ობის კოლონიზაციის გაფართოვება, გაწმენდა და კოლონი-
ტებისათვის ხელის შეწყობა ფულით, მასალით და მხარე
ორგანიზაციების მოწყობით და გეგმის შედგენით. 1917
წელს თფილსში და ქუთაისში კიდევ ეწყობოდა ასეთი
საქოლონიზაციის ორგანიზაციები. მაგრამ აღმოჩნდებოდა
რევოლუციამ რუსეთში, შარკია და შარკია ყოველგვარი
მოძრაობა ქართულ ავტორულ ცხოვრებაში. შეერდა მიწე-
ბის შექმნა, შეერდა გაღმოსავლეთ და კოლონიზაცია.

ქართველ გლეხობას რუსეთის რევოლუციამ მისცა
წინადადება: ევოლუციონერ-რევოლუციონერი ავტო-
რული მიმდინარეობა რევოლუციურ მოძრაობათ შეეცე-
და და რუსულ ნაჯახის ერთის დაკრით თავის სხარაგე-
ბლოდ და ერთბაშად გადაეჭრა მიწის საკითხი საქართვე-
ლოში. ამერ კავკასიის კომისიარტის 16 დეკემბრის და
სემბრის 7 მარტის მიწის დეკრეტები, რუს რევოლუციო-
ნერების გაღმენით საქართველ შეზანდობით, შეეცადნენ
რუსეთის რევოლუციის სოციალისტ ბოლშევიკურ ავტორულ
იდებს ქართველ გლეხკაცობის კისერზედ მოხვევა.

რუსული რევოლუცია ქართველ გლეხკაცთა პარტიკუ-
ლად კონფისკაციის, სოციალისტურ ნორმის და მიწების
სახარო მფლობელობის ავტორულ წესწყობილებისაკენ.
გარდა ისებისა და სამხეობისა, რომელიც რევო-
ლუციის დაწყებამდე რასაკვირვებელი მივიხედნ და და-
ეპატრიონენ ქართველთა მიწებს, ქართველ გლეხობის
უმრავლესობა არ გაიტყა დატრიალებულ ანარქიულმა
ბაქი-ბუქმა და ამ „მონაპოვარ რევოლუციურ დეკრეტებს“
მან უპასუხა განზე გაღმობით, გასუმებით და „ლოღინით,
და მასთანავე ამირე-კავკასიის მთავრობას არ აღდგო
არც ფულს, არც პურს.

ამ სიზმრემ და ლოღინმა გასტანა საქართველოს
დამოუკიდებლობის გამოცხადების დღის კარანდის. სა-
ქართველო გამოეცა რუსეთს და ყველა უსუოლენს. მემუ-
ნის სათავეში მოეცა ქართული მთავრობა და პარლა-
მენტი. ცხადი იყო, რომ ხალხი თავის საარსებო კითხე-
ზედ მოსთხოვდა საქართველოს სამმართველოს უფრო
მკაფიო და საქმიან პასუხს, სოფლის ხალხის მასაში აქა-
იკ გაისმობა კიდევ: რას გვიშვებთომ? გვაძლევთ თუ
არა ნამდვილად მიწას და თუ გვაძლევთ რა პირობებში?
თუმცა ნაგვიანვად, მაგრამ პასუხმენტმა და მთავ-
რობამ უკანასკნელი სხდომები ამ პასუხს მოანდომა და
გამოსცა ვანონი „მიწების კერძო საუფლებლობისა“.

როს მოგვითხრობს ეს ვანონი?

დ. ვაჩნაძე.

სოციალ-დემოკრატიული პოპოლიზა.

სოციალ-დემოკრატთა რუსეთის რევოლუციით
ვერ შეესვალა ცხოვრების ჩარხის ტრილი და თი-
თონ აჭყა მას, რაკი ნახა, რომ ეს უფრო ხელსა-
ყრელია მისი ჯგუფური და პირადი ინტერესებისა-
თვის, ვიდრე გაძევებული პრინციპები. სამეგრეოდ
რევოლუცია ერთ რამეში კი ხდება ეკონომიური
უფლებანი და სანგები: ფული, საქმილი, იარაღი,
ავჯი, ავტომობილი და სხვა და სხვა თანდათან

გროვდება სოციალ-დემოკრატიის ხელში, საერთო
სახელით, როგორც „რევოლუციის მონაპოვარი“ და
კერძოდ რომა ესთქვათ, სხვადასხვა მართულობის,
კომისარტების, მილიციების და პარტიის ქამბიების
ხელში ლეგალურის და არალეგალურის წესით; პირ-
დაპირ გამარკვეთ თუ „კანონიერ“ კონფისკაციით,
ექსპროპრიაციით ერთის მხრივ თუ სპეკულიაციით,
ლიკვიდაციით და ათასგვარ მოხერხებინაციით და
განხიაციით მეორე მხრივ, ხდება გადაჯგუფება ს-
კუთრების მხოლოდ და არა ქვეყნის სახელმძღვანე-
ლო პრინციპებისა, მაგრამ სოციალ-დემოკრატიის
ავიწყდება თავისივე გამოქვეყნებული იდეოლოგია,
რომ „უფლება რყენის აღამიანსაო“, რომ ეკონო-
მიური ურთიერთობა სცვლის ფსიქოლოგიის და
რომ იგი „რევოლუციის მონაპოვართა“ სახით
თვისებს არა მარტო ბურჟუაზიულ ავტომობი-
ლსახლეებს, არამედ ბურჟუაზიულ ფსიხოპოლიტი-
კასაც და თანდათან ხდება საქართველოს ის მესამე
წოდება, რომელიც აკლდა მას—წერილ-მეშინაური,
მოვარე და მომრეწველი ბურჟუაზია. ამის წინააღ-
მდეგ, ჩვენ არც პოლიტიკურად და არც ეკონომიუ-
რად არა გვეთქმოდ რა, რადგან სამშობლოსათვის
პოლიტიკურად და ეკონომიურადც ერთი და
იგივეა, საიდან ამოვა ბურჟუაზია,—თავად-ანაურო-
ბიდან, გლეხობიდან, სოციალ-დემოკრატიიდან: თუ
ქვეყნელიდან, ოღონდ შეივსოს ეს ნაკლია—მაგრამ
სადალალო ის არის, რომ რაკი სოციალ-დემოკრა-
ტიამ თავისი მოღვაწეობა დაიწყო ბურჟუაზიისთან
ბრძოლით და მისი განადგურებით, რაკი მთელი ოც-
და ათი წელიწადი ამას ქადაგებდა, ახლა უჩვეულოა
იგი ამ ბურჟუაზიული საქმის გაკეთებისაკენ და
იმის მაგიერ, რომ წართმეული, წაგლეჯილი თუ
სხვაფრთვ ნაშთი მოიხმაროს ნამდვილი ბურჟუა-
ზიული საქმისათვის—გაქრობისათვის. მრეწველობა-
სათვის და სხვა რისამე შექმნისათვის, რაც ბურჟუ-
აზის დამახასიათებელია—ის უღანგავს ყველა ამის
მარტო პოლიტიკურ ბატონობისათვის და სამშობლო
ეკონომიკის არარს ჰპატებს.

მართალია, პროცესი ექსპროპრიაციის და გა-
გლეჯისა სწრაფი იყო, იგი არა ჰგავდა „ოფლიო
მონაგარს“ სიმდიდრის შექმნასა როგორც ეს ხდება
სხვა ქვეყნებში, მაგრამ მაინც დროა გადავდო-
სირცხვილ-მარტობა სიტყვეთი და თუ არა რცხვი-
ნოდ და არა რცხვინი მარტო-გლეჯისა, არ
უნდა შერცხვეთ ამ ნაღვლის ამუშავებისა მათი
და ერის სასარგებლოდ. ხალხი ამას უფრო დაფა-
სებს, მალე დაიწყებს, აპატიებს ცოდვებს და თი-
თონაც დამზიდლები; რევოლუცია ხომ ყოველთვის
იყო და იქნება გადასვლა ერთი ხელიდან მეორეში
უფლებებისა და ქონებისა, თორემ არსებითად არაფერ-
სა სცვლის და დროა ეს პერტურბაცია გთავაგუ-
ლად ჩითვალდეს და ის ჯალ ხელთ იგდოს სოციალ-
დემოკრატთა, მის კანონიერ კუთვნილებად იყოს
აღიარებული. ესლა ამ „რევოლუციის მონაპოვარს“

გამოყენება და ამჟამად სკიჩის, გენერალის ვისი საკეთილდღეოდ და მუდარ ანაბერს, ვადე ხალხი მიხედვებოდას, რომ მისთვის სსსიყიდად გვრ არაფერია შეცვლილა.

ვიღრე ხალხის გონებაში შევე რეაქციის აღმ-ძვრელი აზრი, რომ სოც. დემოკრატიაში მარტო თავისთვის შექმნა მთელი ბაღე დაწესებულებათა, მთელი რიგი თანამდებობათა, რომელთა სამსახურ-ებით, როგორც საქმიანთ სწოვს ხალხის ცხოვრებას მონაგარსა და მომავალიც უზრუნველად აკისრებს. უნდა უკვე წადებულის დატრიალება ხალხისავე გა-მოსაყენებელ საქმეში. ვიღრე ხალხი იანგარიშებს, თუ როგორ ძვირია, სანამისტრატეგისა და სკოლის-როგების შენახვა, —საქირია რეალური, ხელმოსაკი-ლი სიკეთე, რომ ღირსიხალ ხალხმა, გარდა სტატვის ბეჭდვის და სინდისის, —თავისუფლებაა, რომლის-განა კახს ვერ შეიკრავ და ერთბაშად ვერ ვაიკეთებ. ხალხი რეალისტია ყველგან და რაც დემოკრატიული დაბრებით ვერ გააძღვება.

მთელი დარგები მუშაობისა სოფლად და ქა-ლაქად გაუქმებულია ან შეჩერებული, მაშასადამე არ იქმნება საქრო საგნები და ამიტომ ცხოვრების სიმეცხისა და კრიზისის აქამდისაც თუ უძღვებს ხალ-ხი—ეს ბრალია იმისა, რომ ვერ კიდევ მოგროვილი ქონით ვიცოცხლობთ. მაგრამ როდესაც გამოაშკა-რადდება, რომ თავდახმარობისაგან ვაძრკული მიწები, ახლა გლუბების გამარცხის საშუალებად იქცევა (უკვე უარყოფილია არამც თუ „უფსოდ“ დარჩება, არამედ „მკოიედ ფაქტში“ გაყიდვაც), რომ გაუქმდარი სოც. დემოკრატია გააძღვს, რო-დესაც მუშა-მოსამსახურენ მიხედვებინ, რომ „რე-ვოლუციის მონაპოვრით“ სარგებლობა შეუძლებელი მხოლოდ „პროლეტარიატის არისტოკრატისა“ რომე-ლიც წინადადდ აბრტოკრატისაგან მხოლოდ სიმბალით განსხვავდება და ამიტომ მტრად ხარჯავს —მუშის მონაგარს და ის კი უნდა, დაეკავიოდ-დეს დემოკრატიული ფრანგით: როდესაც საზოგა-დოება გამოაყრევს, რომ არსებითად ბურჟუაზიუ-ლი წესწყობილება, დამყარებული სოციალ-დემო-კრატისაგან, —არის მისი პირიგება სხვადასხვა გე-შის სეკულარიზტებისა და არა მითან ბრძოლი, — მაშინ უსაძრადელი მთავრობა, უფრო ადვილად და-კავრავს ნიდავს, —გაყიდვას და ნეკოლოზის მთავ-რობაზედ უფრო უფროდ გარდაიცვლება.

გამოსავალი ერთია მხოლოდ: დამკავიობლება ხალხისა ყოვლითობად, საგნობრივ და არა სიტ-ყვირად და მე ვეცდები მშდგ წერილში დავა-ტრეცო, რომ ამ დროს სისტემით, —რომელსაც ყველაგან აღიარებს სოციალ-დემოკრატია და რამაც აბრტეცს მიღწევის გზისა, უფროდ ახალი მთავრობით მთავრობისა უფროდ გავაძღვებ, შეუძლებელია შექმნას პტაკე მთავრობა: მტაკე ეკონომიური საფუძვე-ლი და პოლიტიკური მღირება. და როგორც და-მნიდელი, დასუსტებული ყვეი ჩვენ ჩვეუარდებით რომელიმე პირდადებულს ვეღვეშას, თუ ძირი-ნად არ შეიცვალა ის მერეობა, რომელიც ამ ზე-ლო ჩვენ მიდარდება ავირ სოციალ-დემოკრატიულ მწკირებისა.

რ. გამაშვილი.

ქართული პრესა.

საქართველოს სახელმწიფოებრივი სახის საბოლოო განადგურებისაგან გადარჩენა და მისი ასე თუ ისე დღემ-დი დაცვა, უშეგველა იმ კულტურის მიერება, რომელიც მისმა წარსულმა შექმნა. თუ ჩვენი ენა არასეგარ სიმბინჯის გარეშად და დღეს კიდევ არის იმდენი მისი მთლიანად შენახვისა, ეს იმის ბრალიც არის, რომ ამ ენაზე თანაბრად და უხეოდ იწერებოდა, როგორც ქართული მდიდარი მკრანობირობა, ისე სხვადასხვა შეცნიერული სივლეება. თუ ჩვენი ეკლესია ვერ განადგურდა ვერაერთად, როგორც აღმოსავლეთიდან ისე ჩრდილოეთიდან შეიწ-ტებმა ურთობა ქართველებმა, ეს იმის ნაყოფიც არის, რომ უმთავრესად მის წიაღში ვითარდებოდა ქართული მეცნიერება, გროვული მწიგნობრობა. და კიდევ, თუ დღეს ჩვენი ძველ ძვირფას ხელოვნე-ბით მორთულ სახალატებს, განცვიფრებაში მოპაბეს ბევრი უხეზ—სახეველი, ეს იმიტომ, რომ ქართული ძა-ლა ამ მხრე ძალზე მუშავდებოდა და მას დიდ ყურად-ღებამ აქცევა.

ქართული კულტურის შექმნელ წარსულის მავალი-თების მიწვევებს და უარყოფას, დღევანდელი საქართვე-ლო სრულდებდა არ მოითხოვს, პირიქით, საკუთარი და-მოუკიდებლობის გამტკიცებისა და გამაგრებისთვის ჩვენ დღესვე უნდა შეუდგეთ სულიერი ძლიერების მკაფიოდ გამოხატვას. გაუქმებული სახელმწიფოებრივი ცხოვრების განახლებაშიან ერთად უნდა განხილდეს ჩვენი ცეცხერქ-ების ტაქტიკიც და მით წარსულთან აღდგენილი კავშირი უნდა განმტკიცდეს, გასაუკლებდეს.

ეს მით უფრო საჭიროა თუ გინდ იმ მხრივ, რომ ბოლოს და ბოლოს, ჩვენი ქვეყნის პოლიტიკური მდგე-მარობა უმთავრესად გარეშე ძალთა განწყობილების მი-ხედვითა ისახლება. სამწუხაროდ ქართული სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ამ მხრივ არც თუ ისე კარგ მდგომარობაში იმყოფება და საჭირო მოითხოვნილებებს სრულიად არ აბარუნებს. მართალია, მუშავდებოდა ჩვენი ნიჭიერი პროფესორების დაუღალავი მუშაობა და საქმიანობა, ყველაფერი მოკ-ლე დროში უნდა გაკეთდებოდა და მიეწეობა, მაგრამ უნდა ითქვას, დემოკრატიული მთავრობა, რომლის პირდაპირ მოვალეობას შეადგენს ამ მხრივ საჭირო ძალის გამოჩენა, სათანადო მზრუნველობას არ ბრებს.

სახელმწიფო უნივერსიტეტისადმი უზრუნველობა აშ-ქნაგდებოდა, ვერ კიდევ მაშინ, როცა ქართულმა პარლა-მენტმა, იმ დროს როცა საკუთარი უნივერსიტეტი სრუ-ლიად მოუწოდებელი იყო და მისთვის საქველმოქმედო გზით აგროვებდა ფულს, თავისი უხე სუბსიდიო უცხოელია, კერძო, უნივერსიტეტებს გადასცა.

მთელი ზამთარი ისე გათავდა, რომ ქართულ უნი-ვერსიტეტში ერთხელაც არის ცეცხლი არ დანთებულა და ჩვენ მეცნიერებთან ერთად მსმენელებიც სიცივით იხოცებოდნენ.

მიუხედავით იმისა, რომ ჩვენი პროფესორები მზიდ ბრინდ დამეკ კი იმუშავებ, ჩვენი მეცნიერების ტაძარი სინდრემში იხრება და გაუნათებელი დერეფნები გა-გაუქმლავ კატაკომბებს მოგაგონებს.

ამევე დროს საუცხოვით, ევროპული ენობა სხვა-დასხვა რეალუციონური კლუბები და მორთული პარტისი საბრთოდ პარტიული ბურჟოები, სადაც გათვინებამილ განათებაც არის დასთობოც, არა სხანს მადლიერი, სახელ-მწიფოებრივი ხელი, რომელმაც უნდა მოაწოს ქართული მეცნიერების ტაძარი, სადაც უნდა განხილდეს ჩვენი მწიგ-ნობრობა, რომელმაც საქართველო დღემდე მთლიანად შეინახა. არ არის ცდა, რომ გადახალისდეს ქართული უნივერსიტეტი, სადაც უნდა განაიროს ქართულმა კულ-ტურამ, რომელმაც იხსნა ჩვენი ერი სამუდამო განადგუ-რებისაგან.

ლ. კიკაბიძე.

ქართული პრესა.

სამწუხარო საზოგადოების ერთ თაბში რამდენიმე კაცმა შეეფიქრეთ თავი მისანი ჩვენი კრებისა იყო მო-წყება სდობსტენ თესლულობის საქმისა აქამდის თეს-ლულობის ვიღებდით შეეციოდან, იტალიოდან, რუსე-ოდან; დღეს კი საშუალება არა გვაქვს მივიღოთ იგი ამ ქვეყნიბიდან. მაშასადამე დაერით ჩვენი ზივის იწე-ლით. შეტე დღე არ არის ჩვენე უნდა მოვაწყუთ მო-საქმე, და აი თითო ჩვენი მუშრნეთაგან ვიცოცხლობთ ვი-გეყვანით შთსტენულს თესლს. ასე რომ ერთი მუშრნე მოიყვანს ტომბატის თესლს, მეუღე კობოსტოს, მესამე კატრს და ასე იმ პირობით, რომ მას, მეურნეს, რომე-ლსაც დაეგეგმა ერთი ჯურის თესლი კომბოსტოსი, ვიგნოსთ თავის მუშრნებაში, ეს იმიტომ, რომ არ მოხ-დეს თესლის აღრევა ვევილობის დროს, ამიტომ დაეა-წყებოდა სასტეკ კანტროლს და პასუხის გეგმა. ვისმე-ლეთ თუ სად არ როგორ მოვაწყუთ საწყობი თესლუ-ლობისა, როგორ გავაყრეკლოთ ხალხში, როგორ მო-ვიციოთ მუშტარი და მუდღეპით სისი შედგებას.

—აბა, ბატონებო, ჩამოყვეთო ცნობილი მუშრნე-ები, ვის რა დაეკავიროთ. დავიფიქრე გოგონ მასრინდა: ს. ქეთისტე მუშრნეობა სანდრო მახალია.—მაგრამ ეს მუშრნეობა დიდი რევოლუციის დროს 1918 წლის გაზაფხულზე დაზარალდა. ს. თამარაშენში ვასილ მახა-ბლის მუშრნეობა.

—ეს მუშრნეობა სულ განადგურდა. ს. ავალეში კ. ამირაჯინისა—ესეც მოიშრა. ს. წვერში კ. კალატოზი-შეილისა—დაზარალდა.

ს. ხვედურეთში იგანე ტიციშვილისა განადგურდა. ს. კარაღეთში შ. ერისთავისა ესეც განადგურდა. და ასე ამ გეგანა ოცამდის ცნობილი კულტურული მუშრნეობა აღმოჩნდა განადგურებული. ჩვენი ერთხანეთს ნაღვლიანად შეეხედეთ და თავები დავიღვით. წარმოგვიდა ხალხ-კარი გავეარნებულ, რომეები შეშინარცულია ხეილის ბაღები გაიჩეილა და განადგურებული. აღმოჩნდა, რომ ორიათას ძირამდის ფეტკარი ვერობიული სისტემისა დაუნელობია.

დმერთო ჩემო, რომდენი წლის გონიერული მუშაობა მოსილა. მერე როგორ პირდაბეშმი ვაკეთად ყველა ეს. არსადიან დაზარება, არც საზოგადოებრიდან, არც მთავ-რობიდან. ისე, დიდს ცდით, მეღვათი მუშაობით ოცი-ოდე წლის განმავლობაში ქართულში აღორძინდა სამა-გალითა საქმე. ქართული ქანებრივი განვითარების, გა-ლინინერების გზის დაადვა.

1913 წლის სამწუხარო გამოყენებ ქართულმა გაიმე-რჯავს, კთილ-შობილურ შეგებრებაში დასრდილა სხვა კუბიებში საქართველოსი და მთელი კავკასიისა. ვისი წყულობით? მათი, წყინდ რომ ჩამოვთავადეთ.

ან გასოვთ და ციციშვილი, გამბდარო სისამიოვო სახის მოსუტი, გამოყენებოთ რომ ღიმილით უნეგნება სა-ზოგადოების ეესამბატებს: ხილის წყენისაგან გათვითულ ჩურჩხლებს, ტყლაბებს, ჩირსა, ხილის შუშუნა წყლებს? ხალხი იტყუება იმის ხილს, საუჯუო ფარდული გამე-ფენსა ვერ ასილოდა გაქიდვას იმის ნაწარმოებებსა, კა-სირმა მთელი დასტა ჩეკები გავაქენა, ეს სულ ციცი-შვილისა არისო. დღეს ჩვენი მუშრნეობა კი არ ვიციოთ სად არის ბატონისნი მოუფო.

წარმომიდა თუალ წინ უდიდესი ფარდული, მიჩე-ნილი გოგონა მახოსათვის, ყფაზეში ვაკედილი საუ-ტეობე მრავალ-გვარი ხილით, კონსერვებით, ჩირვებით, მუშრნებით, ხილის წყლებით და ბაღავებით დასხვად-სხვა. ყველა ეს ხომ ჩვენი იყო, ყველა ეს ხომ ქართვე-ლებს სიმდიდრე იყო, მავალითი ხალხის დაწინაურე-ბისა. მხოლოდ ავადმყოფი, გონება დაკარგული თუ შე-ხედავს ვულგარულად ეროვნულ ხალხიდრის განაიყუ-ბას...

ელა, ყველა დაინტერესებული საქმიანობით. ყვე-ლა, ვისაც კი თავის დღემდე არაფერი გაუკეთებია, არა-ფერი უშეგნებია, ეხლა ცეცხლობს შენიღბი დაწყევას. ალბად მიხედნენ, რომ მარტო ცალიერი ლაგობა არ ქმარობს.

აი ჩვენგანი ერთი კიდევ, მიიწვიეს ფედრის მოსა-წყობად, რჩეული მეწველი საქონელი უნდა მოიძიოს, მშევენიერი ფინმა მქონდა მას დაუხეგლობა. ორასი საუ-კეთესო მეწველი ძროხა წარატეეს, მოცადო საქონელი სხვა იყო, მაშინები დაუღვწეს, ათასი ფუფი ყველი და კარკი წაიდეს, ორმოცო სკა ფეტკარი დაუღვწეს. მი-მათია სადაც ვერ არის, შესახოვა ხალხისათვის მინაც შე-ინახეთ, მოუარეთო. თითქოს ისინი შევიდნენ იმის მდგომარობაში, შეიძინეს, შეატყობინეს სამხრო კო-მისარს. მაგრამ იგივე რა პასუხი მისტა კომისარმა?— ჩვენ ორგანიზაციას იქ არაფერი დასტავებ მუდღის და მაგ ერთი კაცისათვის რა თავის გაეცხებულეთო. ე.ვ. მოეშობოთ მუშაო ფეტკები, შეუდგეთ საქმეს, ხელახ-ლად დაიწვიეთო!

თეარა „გამსალომ და პიშიკი“.

როდესაც სახელმწიფო თეატრის ფარდა აინდა და მისი უწინაურად გაუშევილი ცხენი და მშულ, უშეგანი მხე-დარი, ტრეტელა და უცხენობირო, თვალ მოეგინა,—წარ-მოგვიდა თეთრ-პირისმეფი ყვაევილიწარჩო რომელ-შიაც დასურათდა ღრმა დრამატიული ტრფიალება აბე-სალომ და ვთარისა.

სათი დაპირისპირება ჩარჩოისა და დრამისა ფეტუ-რიზში ხშირ არ არისო, უციონავ ვილასც და მისთვის მზა-ტკარს უკასუნხია: —ფეტუარისში კი არა, წუწუწინში არისო.

და მ-ნ ფალოშვილის დაუძღველ არტიტეტურას კიდევ ერთი გამოყენებით ჩუქურთმა დაყვა ბოლომდის, ვიდრე ისევე მშულ ცხენი და მშულ მხედარი არ გადაე-ფარა. მქელად ერთ უფლისწურო მეფეს მოუტანია დიდბო-ლი მასალა, ეჭვა და აფერი, კირი და ქვიშა, ულამაზესი ჩუქურთმა—მატკობინა, დასევადებულა და დაგრაივე-ბული რკინეობა. ზარნიშით დასურათებული ვერსკლი და მრავალი ფერადებით აბეკლებული მინანქრები, დაუგრო-გებია ყველა ეს თავის კარმიდამოხმად და უთქვამს: რო-დესაც მართლმობილური ვინეე ამ მასალით ააგებს ტა-ძარს, მერე რომ იმდინა მიწისა სისმარად მაშინ დღო

სოციალისტური რესპუბლიკა

გვიმანის რიხისგაგის წყრის რისტმრის ძირიტაბ თავი XXVII.

რესპუბლიკის დედაცოდა. უკეთეს თვე ქალა მონღოლად მარც მტეი იხარ-ჯება ვიღრე შემოსავლით, მხირიო უფრო მტეია, ვიდრე წარმოსება ხალხის მუშრნებაში—აქითი სამწყობარო ცნო-ბა, რომელიც რეისკონცეფრმა ახალი კონსტატი გახს-ნის საფარდით, რომ ამ ფეტკის დამალვა მოახერხეს არჩევიმდის, დაგინება იმის გამორკვევისა და სიჭი-რის მოქმედის შესაღებად აღარ შეიძლება.

მხოლოდ უნდა შევხედვან და ყველ კუბში სხანდა ორულ უფროდობს. ვინდობთ რომ გვიცინათ თქვენს ყველს ასე უგონოეთ მხირიო გაიგონებდით, რომ სამონე-ლი ეს არის გათავდა და შესახებ კიდევ რომდენიმე დროს სეპირია. ნამდვილად კი, როგორც გელო ირკვევა, ამის მხენი ვადლიერებელი მთითონ კი არა, წარმოე-ნის დაქმნილი იყო: გამიღება იმის კი, რომ სასულე ას-სიგნოეის შესახებ შევეჩვიოთ ავირ უსაქობრისი ტანსაცმელი მინც, სხვა საქმიან-სავანო უიღვას დროს უნდა დამკავიობებოდავთი სამინდელ ძველს საქო-ლოთ, რათა მოეგონა მინც რომე ფაქები სასწავარე თოდან შემოტანის საგნებზე, როგორც ყვეა, კეროსინი, სინდვი ასეთი ძვირფასი იყო, რომ ვერ მიუღებოდა დანაშინ.

და საზოგადოთ ხალხი სრულიად ვერ ცნობობდა ოგონათა. თქვია სალოას სოტის კერძი ვერ ისევე 150 გრამს შედგენს, მაგრამ ეტყუება, ან რა მს უნეენ ცალკე კერძი სურათი ანგარიშიდან ნარეშ ხორცსაც. სია დასა-კონებელი მუშაობისაგან მისი აგრეთვე ძალიან გამარცხდა არის მხოლოდ მუშული, ლობიო, ჩემეტი და ქართული. იმ, ბებეგის მსგავსი საღვთაყალიო დასა ბორცის კერძის მომბატებისა და ერთ კურეკ მუშეთი ლუდის მიღე-ბის მხოლოდინა ყველა მუდ გაკურებული დარჩა, ასე გასინდვი, საქლის საკმა მძიდ ყველ დაუ გრძობთ მტრის მტე ყვარათობას: სხირია, ისმის ზვილი, მხოლოდ და უგე-მურ საშულის შესახებ რაც რიხისა ჰგონი ადამინს, მიუ-ხედავდ დილის მიმწილისა, სალოლის დროს მხოლოდ გვლის ლუდსა და ქუქის ტკივილზე ლაპარაკობენ.

თუკი ყველაფერიოთაგან, უნდა მოეყოლებო, მიუ-ხედავდ იმდინა ვიწროკისის, ხალი სასწავარე გა-რკვლდება, ოდესვე შეიღებოდა სახელმწიფო ხაზაზედ ვე-პირება ყველს შეეხად ახალი სახლები აიარ შენდება ბურჟუაზიისა კუდაცილებობისა თქვენსა კი ხშირად სხვა დროისაგან უფროდობს. უნდავე, გაუქმდებოდა ჩვენი წინა-სა და ხელდაწყობებს განახლებაზე, საწყობით შენი-ბათა განახლება და სასა-ტკისი უგუნავრ არსად არა-ფერი იმის.

დმერთო დისაღვრებს შიგა და ჩემი ხალხი მიღვინი იქ-ნებოთ.

მე მგონია, მ-ნ ფალოშვილის დაუძღველ არტიტეტურას კიდევ ერთი გამოყენებით ჩუქურთმა დაყვა ბოლომდის, ვიდრე ისევე მშულ ცხენი და მშულ მხედარი არ გადაე-ფარა.

ის ღრმა დრამატიული ზღაბარი აბესალომ და ეთერისა, ის ხალხური ნიჭია: აღსაგე სიმღერა-სავლო-ბელი, მძლავრი ნაოსი ბუის კარნახისა, რამც აბალოეს და აწივებს ზაგრის წინასრს.—არ არის დაძღველი სრუ-ლიად. მუშრნეული იმნევა მასალის სიმრავლეში და ბუე-ლოვნანდა სჭერტი მთლიან შენიღბის კონტურებს.

მე არის ვიტყვი ლობიტორის ტლანკსა და გუგობ-ქნავ ლოვბ ავიღებულ მსვლელობასა და ლეგსედ—ეს თითქო პირდაპირ საგანგებო ჩაუბარებოთ კალატოზის მაგიერ—ფინანსიფის, რომ დამეხიზებინა ხალხური მუ-ენია პირდაპირ წარმოადგინებ.

თავისთავად ლაპა სიმღერას ეთერისა და მის შე-ხვედრას მინდორში აბესალომთან (პირველი სურათისა), სრულიად არ შეგის სიტყვა-სიტყვით და ნამოხ-ნამიჯად განმეორება სიმღერისა და შეხვედრისა დღენდაცვლის კარ-თან, რაც ტუტული უბრალოდ ავრცილებს ოპერას და კი არაფერსა მშატებს.

ლობიტორით, აბესალომ ადვიტებს ვთერს და ეს უფრო ბუნებრივია, რადგან ეთერი უზრუნულ მდგომარობა-ში ვარდება მლოდინით, ვიდრე სცენის უკან თავის გეკლ სიმღერას გაათავებს ხორო.

ორივე სურათის სიტყვიერი და მუსიკალური ვარი-ანტი შეიღებოდა უფრო ხსარტად და ლამაზად ყოფი-ლიყო შედლებული ერთ სურათად, რამც პირველ მოქ-მელების ბუკოლკას, უფრო სადათ დაუვაჭორენდა მეორე მოქმედების საწიშო აშაბეს.

ალბად საარკესტრო მუსიკალური სიგრძის დასაფე-რავად მეორე მოქმედება მტრის-მეტად გაიანურებულია ვერ არის მეფის და მისი დღეობობის ნათობს გამოს-ვლით, შემდეგ აბესალომ და ეთერისა და შემდეგ კიდევ მათი ტახტედ ასელა—დაგვირგვინებით და სხ. მუსიკა მეტად სახეობა და მუხე მაგრამ სცენა გაიანურებულია უზაროდ. ნამდვილი ქართული გაუთვავებელი საღილი, სიმ-ღერებით: „ახსრია“, „თავილო“, მარინაჟსკულია ორი (?) სიმღერა. ცეკვა ვეებისა, ცეკვა ვეებისა, ბა-ლეტი და სხ. და სხ.—ყველა ეს უფრო ეტროგავიულ კონცერტს მოგაგონებთ, ვიდრე ოპერის რომელიმე მოქ-მელებას.

მარის—გრანელის საუცხოო ხმა და ხალხური სიმ-ღერები ვის არ დაატკობდა, მაგრამ ოპერის მსვლელო-ბისათვის შეგაფიხებელია მისი ორი სიმღერა.—სრულიად საკარმისი იქნებოდა მისი სიტყვიერისა და ცქრილო-ზის დამახასიათებელიც ერთი, —საყვარელი გულმისა.

რად თქმა უნდა ის ბატარასული გამოთქმა ლეკ-სისა და ვულგარული სიტყვები, რომელსაც ათქმევენებს ქ-ნ მარის მ-ნი მირანაშვილი, უნდა შეეცვლილი იყოს მეფის ქაისა და ხალხური პოეზიის შესავალი და არა ლაპარაკობდეს იგი ძროხის ენით, საცა ძუჭურძის სურნე-ლება გნებას უღვიტებს ვილასც და სხ. კიდევ კარგი რომ მსმენელს არ ესმის სიტყვები.

არაფერ იცის თუ მესამე მოქმედების დასაწყისში, საცა მერმანის ხალხი და წუწუწინის შესაფერი „ბრო-ლის ციცი“ მოსახანს—როსთვის მღერინ „გაფრინდი შა-ფო მერცხალოვო“. არც ამ მოქმედებთან და არც მთელ ოპერისთან არაფერი კავშირი არა აქვს. მე მგონია, რომ ოპერაში ორი ხალა გადწინული ერომანეთი: ეგროპო-ლი და ნამეველი ქართული, მაგრამ არა ისე მჭიდოდ, რომ ერთი მთლიანი ძაფი ყოფილიყოს, არამედ ისე, რო-გორც ელექტრონის გამყვანი ხლართი. და აი მესამე მოქ-მელებაში, მთელი გასელა-გამოსვლა ბელიო-ენმეისა ქართული არ არის და ძალიდ გაქართულებულია ეს სცენა ბილიარის ჩაცმულობით, „გაფრინდი შაფო მერცხალოვო“ და სხვა ანგვარ გარეგნობით, ჩემის აზრით მესამე მოქმე-დების შემეცრება შეიძლება მინიმუმამდე, თუ მერმანის და მისი ლედის (?) სულის გაყიდვა შეეროდება ვთ გე-მოსვლად და ერთ სულად. თუ ეშმაკე ტრატრი თმ ექმნება და არა სცენის იქით გამოსატანად და თუ იგი სულ აღ-ანებებს თავსა დილსოფიერ მსჯელობას, მგონი მისივე გაუღვინთ მუშამანი მესამე მოქმედებაში უფრო ოტელუსა ჰავას ჩაცმულობათ, სახით და გამომეტყველობით, ვიდრე საქართველოს მფის ვებრის. ახვე უნდა ითქვას, რომ ტანსაცმელები მხოლოდ ქალებისა და ცული სტილით და გემოვნებით შენახებული, თორემ მანაკეებისა რომედი ხალხს ეტუფენის დემობა უწევს. ამ მოქმედების და მე-ხუთის ლამაზი ხალხური სახარო სიმღერები აპოვანადე აყვანილი ღრმა დრამატიული დიალოგით აბესალომსა და მერმანს შორის. უბრალო მოტევი გართულებული არა მარტო მუსიკალურ განმეორებითა მითით, არამედ სხვა-ღრმავებულად არის აბესალომის, როგორც ბატონის, და-ჭინებით და თითქმის აჯანყებით თავგამოწონე მურმანისა.

ამ მოქმედებაშიც ათვმოყრილი მელიოდები, სიმღე-რები, მარინისა, ნაოლსისი და სხვათა, ერთმანეთს გადა-ბმულნი. არ არიან არც ღრმატიული სიტუეტი და არც მუსიკალური გრძინობა, რამც უბრალო „პოპურისა“ შთა-ბეჭდულებასა სტოვებს.

საუცხოო ნაკეთები—სავლობები (ნაწან ქალების ხორა) ქალთა ქითინის თვალთა აბესალომის მოთქმა-ხვეწნა; ეთერის წუბილი და სიხარული; მერმანის სუ-ღიერი ღრმა: აბაღმდელი დამეო; მარინის: „მე ბატარა გამომგზავნეს“ და სხ.

ყველა ცალ-ცალკე საუცხოო წმარის, მაგრამ მთლი-ანი შთაბეჭდილება არა ჩრება. ამ მხრივ მტკრე მოქმედე-ბა უფრო მთლიანია, მაგრამ იგი გარდამეტებული მწურ-რით არის დატვირთული და მისი მუსიკა გულს ვერსის და ლაღვას იწვევს.

საერთოდ უნდა ითქვას, რომ ამ ოპერას დიდი მო-გვალი აქვს თუ იგი გადმეუგება სათანადოთ როგორც მუსიკისა, ისე სასცენო და სასიტყუო მასალის მხრივ.

უნდა სრულიად განიღვინოს ზედმეტი მასალა, უნდა ხალხური მუსიკა-პოეზია მისივე სწორა ფსინით დულახით შეეკრას და სრულქმნილი შენობა მხოლოდ ამშია იქნება დაგვირგვინებული კამარა შეტრული, როცა ფალი-აშვილი შესტლებს ეგროპიული შაბლონების გარდაქმნის საკუთარის, ქართულის ხელოვნებით.

არქივები სოფლად (წერილი ამერიკიდან)

ს. ქვაცხე, (შორაპის მახლობლად) დამფუძნებელ კრების არჩევნებს დაეწინაურა სოფლად და ზოგიერთი შთაბეჭდილება მიიღო...

არჩევნების წინა დღეს, გაცნობას, პარტიისა წარმომადგენელნი მოდიან ს. ქვაცხეს კანცელარიაში და მიტინგი მუშაობს...

აი ბატონებო ვისთან აპირებენ ჩვენი სოციალისტები სოციალიზმის განხორციელებას და ასეთ ძალებს ბრძოლაში...

ამ ჩვენს ხანში კიდევ უფრო უფრო სოფლად, გლახა ადინდის გამო ცოტა ხალხს მოეყარა თავი; რამდენიმე ხნის შემდეგ ბატონმა სოციალისტებმა თავი მოიყარეს...

ბატონ ივანე გომარტელს ერთმა მოხელემ პირდაპირ მიმართა და უთხრა, ბატონო გომარტელო ჩვენ გავგეგონებთ...

ასეთი იყო საარჩევნო კამპანია სოფლად... საარჩევნო შედეგი კი იყო...

ბერ. უდენტი.

სამინარისი სხვაობები

გლახანდელი მერვე გიმნაზია არის ყოფილი სასულიერო სემინარია; რომლის ბუდეც რომის დაწყებიდან ვიდრე რევოლუციამდე მუდამ საგლეხლო იყო...

მოწადენი დიდის მუშაობით უცქეროდნენ ასეთს მღვდელთმამს იმ სასწავლებლისას, რომელმაც ბევრი კარგი მუშაკი შექმნა...

ერთად ერთი ხსნა ჩვენი განათლების სამინისტრო და იყო, რომელმაც დიდს ხეყნის და მუდარის შემდეგ ყოფილი სემინარია, მერვე გიმნაზიის სახელით, თვის მფარველობის ქვეშ მიიღო...

მაგრამ სემინარიის მართო სახელი გამოეცალა და მოწადენის გაპირება კი ისევ ისე სემინარიული დარბაზი, იმისა და მიუხედავად, რომ სწავლა ახალ სემინარიის ბინაზე (ვაკუბე) მიმდინარეობდა...

სამწუხაროდ თვით ამ სასწავლებლის პედაგოგები ძალიან რბილად გვიდებოდნენ საქმეს და მაწადენის ჩემს ლეგს დღე გამოამედიოთ სწავლისა თითქმის თვითონ გამოშვებულ გავიქცე...

ზოგიერთი მასწავლებლები, მაგალითად კანონმდებლობისა, თავის თანამდებობის ასრულებას ზავიერ მთელ თვის პარტიულ პროპაგანდას ანდობდნენ...

საკვირაო მერი გრძობდა აპსუსისეცხის პედაგოგთა შორის...

5.

საქართველოს ღარი.

უკანასკნელი ცნობები უცხოეთის ამბები

კერძო ცნობები

სომხების დაბრუნება სომხეთში

სტამბოლის გაზეთის „ყოლოფურდის“ ცნობით ინგლისი აპირებს დააბრუნოს სომხეთში სხვადასხვა ქვეყნებში გადასახლებული სომხები...

საფრანგეთის ჯარის დაბრუნება

კლემანსოს განუცხადებია, რომ აღმოსავლეთში მყოფ ფრანგულ ჯარს მალე დაბრუნებენ შინ.

საგერტოს ტელეგრაფები

საზავო ხელშეკრულება და ლიგა

ვილსონი ჩაიდა საფრანგეთში 13 მარტს; მისი წინადადებით საზავო ხელშეკრულება გერმანიასთან უნდა იყოს შედგენილი...

ნაოსნობა რეინზე

ნაოსნობა მდინარე რეინზე საერთაშორისო გამგეობის ხელში გადადის.

გერმანიის ტელეგრაფი მოკავშირეთათვის

საფრანგეთმა აღწომა გერმანიის შთაგრძობას, რომ გერმანიის ზოგიერთი სატელეგრაფო ღონია უნდა გადაეღოს მოკავშირეთათვის.

გერმანიის ლიგის საკითხი

აღმოსავლეთ პრუსიის ლიტველები ახსოვლობენ გერმანიიდან გამოყოფას.

გერმანიის დელეგაცია პარიზში

კლემანსო, ლოიდ-ჯორჯი და ვილსონი კონფერენციის სახელით გადასცემენ საზავო ხელშეკრულების პირობებს გერმანიელ დელეგატებს...

სომხეთის სახელმწიფო

პოლოს ნუბარ-ფაშას განცხადებით, სომხეთი მოითხოვს ტერიტორიას მერსინიდან დაწყებული ვიდრე საქართველომდე; სახელდობრ, კილიკიას, ერზერუმს, ბილისს, ვანს, დიარბექისს, ხარფუთს, სივასს, და ტრაპიზონის ვილაიეთის ნაწილს...

გერმანიის ფლტა

„ტაიშის“ ცნობით ახალ გემებიდან გერმანიის დაფრთხილებენ მარტო 5 კრეისერს.

ბლოკადის საკითხი

ბონარ ლოუმ განაცხადა რომ ინგლისის ვაქტივობა—მრეწველობისათვის საჭიროა ბლოკადის საჩქარო მოხდა.

სოციალიზაცია რუსეთში

მრავალ კუთხეებში, ბოლშევიკების ცნობით, გლეხებს დაუდგენიათ? გახაფხულიდან საზოგადო მფურეობას შეუდგენენ.

აფხაზეთა ბერლინიში

კომუნისტებისა და მთავრობის ჯარების პრობლემა ბერლინიში გრძელდება; ბერლინის მუშათა საბჭოს სხდომის დროს შიგ შეიკრნენ მთავრობის ჯარის კაცები.

მუშათა მოძრაობა პოლონეთში

ბოლონელი მუშები წინააღმდეგნი არიან მობილიზაციისა და ემუქრებიან ბურჟუაზიას.

საქართველოს ამბები

ქალაქთა ყრილობა

კვირის თფილისის თვითმართველობის შენობაში გაიმართა ქალაქთა კავშირის წარმომადგენლების ყრილობა.

ბალშევიკების ბიუროს დაქვეა თფილისში

საგანგებო რაზმმა შეშვიდე კომისარიატში აღმოაჩინა ბოლშევიკთა ბიურო, სადაც წარმოებდა კრებები და ინაზებოდა ბოლშევიკური ლიტერატურა...

ინგლისელების კონცესია საქართველოში

„ადენის ლისტის“ ცნობით ინგლისის კაპიტალისტებს ეძლევათ მონოპოლიური კონცესია საქართველოში ნავთის მრეწველობისა.

კახეთის გზების კონცესია

ინტ. გ. თუმანიშვილმა, ალ. ჯაბადარმა, ნ. ანდრეემა, იოს. დიდიანმა, ნ. ჯაყელიმ და ნ. ჯორჯიამ მთავრობას წარუდგინეს მოხსენება, რომელშიც თხოვლობენ კონცესიის კახეთში ელექტრონის მისაღებად გზების გაყვანისას.

თფილისის ბალშევიკების პროკლამაციები

თფილისის ბოლშევიკურ კომიტეტს გამოუცია მოწოდება კავკასიდან ჩამოსულ ბალშევიკების მამართ; კომიტეტი წინადადებას აღფეს მათ შორის თხოვნა თავიანთი ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებას; კომიტეტი აფრთხილებს „წითელ არმიებს“ არ მესტყუდნენ და არ ენდობ არც დენიკინის მომხრე რუსთა ეროვნულ „სოვეტს“ და არც საქართველოს „ბურჟუაზიულ“ რესპუბლიკის გვარდის და არ შევიდნენ მათ სამსახურში.

აღმოსავლეთი

სალიტერატურო განამარტლება

ორშაბათს, მარტის 17 კართულ კლუბის დარბაზში მოხდებდა სალიტერატურო განამარტლება შემდეგ თემაზე: „სომხეთი და საქართველო“. ბრალდებელია ნ. ვეკუაბრშილი, დამცველია ი. ზურაბივი ნაციც მსაჯულთა ბილ არანს ქართველ-სომხეთა საზოგადო მოღვაწე მწერლები.

გერმანიის საღამო

ორშაბათს, მარტის 24 სახელმწიფო თეატრში. გრი-შავილი მმართველ ტრადიციულ საღამოს. პირველ განყოფილებაში ივ. გომარტელი წარმოსთქვამს სიტყვა: „საქართველო და მშვენიერება“. მეორე განყოფილებაში ვასო აბაშიძის და ი. ვლუფარდის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება; ცვატილის კომედია: „რაღ განხაფს, გეღარ ნახავს“ პიესის დასაგმას ალ. წუწუნავა. მესამე განყოფილებაში იქნება პოეტების თეატრული განყოფილება: ახულია დასტა, მახარას მეტაფორებით შესრულებს სათანაფას, გრობილიანის და აკაკის მუხამბახებს, დები თარხნიშვილის თაღახულოთა ხორო იმღერებს ხალხურ სიმღერებს, ხოლო ქართულ იმღერებდნენ („შოთა“, „ახესლომ“, „თამარ-ცხერი“) არიებს და ლეტებს იმღერებენ: ქინისაბანეევა, გრანელი, შულგინა, აღასოფისა, ვ. სარაჯიშვილი და ინაშვილი.

ჩვენს თანამოაზრეთ ეთიოთი ექონეშული დაეხმარონ გმსებლკრძისეკა ფონდის გაპლიერებას.

ჩვენი პარტია.

ქუთაისის საქალაქო არჩევნები. ქუთაისის საქალაქო არჩევნებში ჩვენი პარტიის სიით გავიდა ერთი ხმოსანი.

მთავარი კომიტეტის კრება. ხელსამშაბათს, საღამოს 7 საათზე „კლდის“ რედაქციაში შესდგება მთავარი კომიტეტის კრება. ეს განცხადება უწყების მაგიერია ყველა წევრთათვის.

სტუდენტთა ორგანიზაცია. ხელსამშაბათს ლეტეკების შემდეგ სახელმწიფო უნივერსიტეტში შესდგება ჩვენი თანამოაზრე სტუდენტების კრება.

მოწადეთა ორგანიზაცია. შაბათს, მარტის 22-ს საღამოს 7 საათზე მერვე გიმნაზიის (სემინარიის) საერთო საცხოვრებელში (დიდ-მთავრის ქუჩა № 28) მე-8, კლასის მოწადე ნიკოლოზ დალაქიშვილი წაიკითხავს მოხსენებას ჩვენი ახალგაზრდა და ჩვენი პარტია.

წევრთა რეგისტრაცია. თფილისში შიფო-თანამოაზრეთა პარტიაში ჩაწერა სწარმოებს კომიტეტი („კლდის“ ბინაზე) დღის 10 საათსაღან 3 საათამდე.

პროკონციის ორგანიზაციებს ევალებათ მოახდინონ საქართველო სოციალ-დემოკრატიული რევოლუციისა და სიების ასლი გამოგზავნონ მთავარი კომიტეტში.

„კლდის“ კარგესკონდეცია. პროკონციის ყველა ორგანიზაციებს ევალებათ დაუყინებლივ მოაწონთ თავიანთი რაიონიდან კორესპონდენტების გზავნა პარტიის ორგანოში (გაზეთ „კლდის“).

სადაც ორგანიზაცია არ არის, „კლდის“ რედაქცია სთხოვს პარტიის წევრთა და თანამოაზრეთ მოგვართად კორესპონდენტები. ადგილობრივი ცხოვრების შესახებ;

შუდმივ კორესპონდენტებს გაზეთი „კლდე“ უფასოდ გაეგზავნებათ.

სოციალისტური საამოსკლა საქართველოსკან.

ბორჩალოს მახრის ნეიტრალურ ზონის კომისარი ა. ლორთქიფანიძე ალავრდიდან დებუთი იტყობინება, რომ 10 მარტს სომხეთიდან ჩამოვიდა დიდძალი ხალხი, რომელთაც სურთ საქართველოსკენ წამოსვლა. არა აქვთ ბილეთი, როგორც მთ განაცხადეს, მიზეზი ამოდენა ხალხის უპასპორტობისა არის შემდეგი: ერევანში მისულა დებუთი საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ე. პ. გეგეკორის ხელმოწერილი რომ ამის შემდეგ ნება ეძლევათ სომხეთის მცხოვრებთა ნება დაუერთვით იმგზავრონ საქართველოსკენ. კომისარი განკარგულებას და განმარტებას თხოვლობს ამ საკითხის შესახებ.

საქართველოს დავიშიტი

პარლამენტის საბიუჯეტო-საფინანსო კომისიის თავჯდომარის დ. თოფურიძის მოხსენებიდან სჩანს, რომ:

1. 1918 წლის ხარჯთაღრიცხვა დასრულდა 29 მილ. მან. დეფიციტით; სწორედ ამოდენა ღირებულების ბონები გამოიცა 7 თვის განმავლობაში რესპუბლიკის დაარებიდან წარსული წლის ბოლომდე.

2. საფინანსო უწყებამ ხაზინის შემოსავლის გასაძლიერებლათ, გააღო ზოგიერთი არსებული გადასახადები, მაგ, აქციის თამაშოზე, აგრეთვე რკინის გზის ტარიფები, სამგზავრო, საბარჯო და საკონოსო.

3. საკანონმდებლო დაწესებულებათა განსახილველად წარმოდგენილი კანონპროექტები აქციის გადაღების შესახებ; რაც შეეება პირდაპირ გადასახადებს, საფინანსო კომისიაში განხილულია 1918 წლის სასოფლო-სამეურნეო შემოსავალზე ერთდროულ გადასახადის შემოღებისა და ქალაქებში უძრავ ქონებაზე არსებულ გადასახადთა გადაღებისა და, აგრეთვე სამოსამართლო, სამედიკალრო და სხვა ბაჟების მომატების კანონპროექტები.

4. ძველ გადასახდათა გადაღება და ახალთა შემოღება სახელმწიფოს ხაზინას არ უქადის იმდენს შემოსავალს, რომ შეიძლება ჩვენი სახელმწიფოს ბიუჯეტის დეფიციტების დაფარვა. თუ 1918 წელი დასრულდა 260 მილ. მან. დეფიციტით, ფინანსთა სამინისტროს წარმოდგენით, 1919 წელი დასრულდება 360 მილ. დეფიციტით; სამინისტრო პირდაპირი და არა პირდაპირი გადასახადებიდან მოიღოს 240 მილ. შემოსავალ, ჯარებს კი ანგარიშობს დაახლოვებით 600 მილ. მანეთამდე ნამდვილი კი დეფიციტი შესაძლებელია იქნეს 800—900 მილიონამდე; შემოსავლის ჯამი უნდა ვიანგარიშოთ არა უმეტეს 100 ან 200-მილიონამდე, ხარჯები კი თუ მივიღოთ მხედველობაში რთულ პოლიტიკურ მდგომარეობას, სამედიკო ოპერაციებს და ახალი ენისების გამოწვეულ ატილადელ ბონების ფასის დაცემას, უნდა ვიანგარიშოთ თითქმის ერთ გილიარდამდე.

საქართველოს საზღვრო საზღვრო

საქართველოს და აზერბაიჯანის შუა

საქართველოს ფინანსთა მინისტრ გ. კურულთან ერთად საქონლის მარტო-მარტო-მარტო-მარტო...

ჩემი ჩინოვანის მთავარი მიზნები განიცხადდა ა. აფხაზმა, არის საქონლის გაცვლა-გამოცვლის სავაჭრო...

ჩემი ვიზიტი, რომ საბაგი საზღვროების შენარჩუნება არ გამოიწვევს აზერბაიჯანის და საქართველოს...

ჩემი ვიზიტი ამ საკითხის გამო ფინანსთა, ვაჭრობა-მარტო-მარტო-მარტო-მარტო-მარტო-მარტო...

ჩემი ვიზიტი ამ საკითხის გამო ფინანსთა, ვაჭრობა-მარტო-მარტო-მარტო-მარტო-მარტო...

ჩემი ვიზიტი ამ საკითხის გამო ფინანსთა, ვაჭრობა-მარტო-მარტო-მარტო-მარტო-მარტო...

ჩემი ვიზიტი ამ საკითხის გამო ფინანსთა, ვაჭრობა-მარტო-მარტო-მარტო-მარტო-მარტო...

„აზერბაიჯანი“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის განცხადება

განათი, აზერბაიჯანი, სურს: 240 მილიონ ზანის გამოცემის საკითხი ამირ-კაჯისის ხელისა...

ამის გარეშე საზოგადოებაში ათის მიტემა-მოთქმა, სურვილი, გეგმები და სხვა...

განსაკუთრებით დასაწყობებულ ლაპარაკებებში იმის შესახებ, რომ ვითომ აზერბაიჯანი თავის საკუთარ ფულის მოკრას აპირებს და რა შედეგებს მოიტანს ამის განხორციელება...

ლაპარაკი საქართველოს სომხეთის და თუ მთელთა რესპუბლიკებზე, რომ აზერბაიჯანი გადაეცა თავის საკუთარ ფულს წარმოებაში ანა, არამც თუ დაპირ-გავს ეკონომიურ ღირებულებას, არამც უფრო გა-ძლიერებს და ხელს შეუწყობს სახელმწიფოს ნივთი-ღობის გასაღებას, მაგ., როგორც ნავთისა, ისე სხ.

აქ არ არის საქმე მოწყობილ მუშობელ საქართველოს, სომხეთ და მთელთა შორის, საქართველო, აზერ-ბაიჯანის ამ საქმეში ჩამოშორებაში, არა თხოვლობს ნაკონომიურ ფულის საკითხში; მანინ როდესაც სხვა ბოლიტიკურ-ეკონომიურ საკითხებში საქართველოს პოზიცია მიმართულია აქტიურად.

ცოტა ხნის წინა დ. კორდანიმ პარლამენტში წარ-მოსთავა სიტყვა, რომ საქართველო საცხა ბუნებრივი განით და სამდიდრო, მაგრამ მას დაიწყოდა ექვე-თუ ეს, სიმდიდრე“ რაში გამოიხატება.

დღემდის საქართველო განუგებოდა სიმდიდრეს შე-დგენდა ჭკადურის ადგილი, ქვანახშირი და ტყე. მაგ-რამ განსწავლეთ დაუშვებელი ეს სიმდიდრე.

კითხვის განმე თალიან იზრდება რამის დროს, მაგრამ ესა უკან დაიწყო ამ სრამდ, ნორმალურ კალა-პოტში მოქცეულ ცხოვრებაში უფრო დაიწვეს და დაე-ცემა ამ საქმის წარმოება.

ბოლშევიკურ ყვირთა გასულ წელს მოშალა რკინის გზების ბაქოს და საქართველოს შორის. ამის შემდეგ საქართველოს მთავრობამ ყურადღება მიაქცია ტყე-ბის ქე-ნახშირს.

მაგრამ პრაქტიკამ დაგვიანა რომ მიუხედავად ქე-ნახშირის სიმრავლისა, იგი დაწვის დროს უფრო მეტს ხატარს იძლევა და მისი შენახვა არც ხელსაყრელია.

ამ შემად საქართველო ჰყიდულობს ნავთს, რომელ-საც სჭირდება ხუთ-ექვსი მილიონი მანეთის.

ტყეების სიმდიდრე, მართალია ილია მაგრამ ძველი რეგიონის უსარგებლოდ დატოვებული მოუვლელია, ხოლო ესა ველურად განადგურებული და დიდი ხარჯები მო-უნდება მის გამოკეთებას. ამასთანავე საქართველოს ტყეები მეტად რბილი ჯიშისა და ტენიკურ მასა-ლისთვის გამოყენებელია.

ალბად პრემიერ-მინისტრს დაიწყებია თუ რაში გა-მოიხატება „ხუთმინი დაუშვებელი სიმდიდრე“. ასი წლის განმავლობაში რუსეთის მმართველებს რუსე-თის ხაზინას ყოველთვის დევიციტს აღწევდნენ.

საქართველოს არა ჰყავს კერძო დიდი ფინანსისტები, რომ მათ მარცხ მოაგვარონ თავიანთი ფინანსური სა-კითხები.

ამ რიგად აზერბაიჯანი რომ გადავიდეს თავის სა-კუთარ ფულის წარმოებაზე საქართველოს წინაშე დიდი გასაჭირის საკითხი წამოიჭრება თუ როგორ მოაწყოს თვისი ეკონომიური ცხოვრება“.

ეროვნის გარეშე

ეროვნის გარეშე განათლების შესახებ

1) სახალხო განათლების საქმე ვადადის ადგილობ-რივ თვითმართვლობათა ხელში:

2) ეროვნის განათლების საქმე ვადადის ადგილობ-რივ თვითმართვლობათა ხელში:

3) ეროვნის განათლების საქმე ვადადის ადგილობ-რივ თვითმართვლობათა ხელში:

4) ეროვნის განათლების საქმე ვადადის ადგილობ-რივ თვითმართვლობათა ხელში:

თფილისი

აგრონომიული დახმარება

სამაზრო აგრონომიული დახმარების მოხმარებით მკვო-რებთა აგრონომიული დახმარება რეგანიზაცია შედეგი დეპუტებში მიიღო-

1) არსებული ეროვნობათა აგრონომიული რეგანიზაცია 1912 წელს დაარსებული გაუქმებულ იქნას.

2) აგრონომიული საქმის განხორციელებლად ეროვნობათა უნდა გამოიყენოს ყოველგვარი სახსარი ფული თუ სხვა რამე, რომელსაც კი გადასწყვიტავს სამაზრო ეროვნობათა ყრილობა.

3) აგრონომიული დახმარებას მკვო-რებლებს ახალი რეგანიზაციები გაუწყვეს.

4) ახალი რეგანიზაციის სათავეში იდგომება სამაზრო ეროვნობათა მართვლობათა აგრონომიული საქმეებს იური რე-განიზაცია გაუძღვება აღმსარებლები რეგანიზაცია (აგრონომიული განყოფილება) მრჩვეული რეგანიზაცია (ეკონომიური განყოფი-ლება).

5) ყველი აგრონომიული საკითხი მაგალითად ს-სოფლო მეურნეობის (წიგნების გამოცემა, საკირო ინ-ვენტარი, თესვა, ბრძოლა პარაზიტებთან და სხვა) უნდა მიენდოს დროებით საქართველოს ეროვნობათა ბიუროს.

შინამართვლობის კომიტეტი

შინამართვლობის კომიტეტი შესდგება შემდეგი სე-ქციებისაგან:

1) ინსტრუქტორთა რეგანიზაცია: შინამართვლობის განყოფილების თავი და თავი მიზანი არის მოწყველობის ფეხზე დაყენება საქართველო-ში, როგორც არის შალდების ქსოვა, აბრეშუქების და სხ. ამ მიზნით გახსნილია საქართველოში ცხრა შკოლა—სახელების: იმერეთში, მცხეთაში, ქარელში, ახალციხე-ში, ფსანაურში, კურტაში, ბაბალეთში და საგარეჯოში, სადაც მსურველებს შეუძლიათ შეისწავლონ ქსოვა და ღებვა გაუმჯობესებულ მანქანებზე გამოცდილი ინსტრუქ-ტორების ხელმძღვანელობით. ამ შკოლებში ნაყოფი მიო-ტანეს, ბევრისაგან მეგრება პირობებშია და აგრეთვე დაწე-სებულებებშია გაპარტის საფეხური შკოლები და ბევრი ეხლა ეშხალებშია, მაგალითად ეროვნები; ქუთაისის, დუ-შეთის, თელავის და სხვები. საქმეს საერთოდ შინამართ-ვლობის განყოფილებამ ანგარიში უნდა გაუწიოს და მი-აწვდინოს ყველა საკირო მანქანები და მასლა.

2) კომერციული სექცია: კომერციული სექციის მიზანი არის სახლში მოშუ-ა-ვეებს ხელი შეუწყოს. ამ რიგად: მიწოდოს ყოველ-გვარი გაუმჯობესებული მანქანები და მასლა და იმათ ნაწარმოებს ბაზარი მოუპოვოს. ამ აზრით სექციის მიერ გამოიყოფილია მაღაზია, სადაც ყოველდღე ყოველგვარი ნაწარ-მოები და ფართო ოპერაციას აწარმოებს, რამაც კოტა რომ ესთქვით, რამდენიმე წლის განმავლობაში ნახევარ მილიონზე მეტი წმინდა შემოსავალი მისცა განყოფილებას.

3) სამხატვრო სექცია: ძველად აწვდიდა სკოლებს და კერძო პირებს ხალი-რების კარგ ნახატებს. მაგრამ საქართველოს დამოუკი-დებლობის შემდეგ რადანაც საქართველოში ხალირების წარმოება არ არის, უსაქმოდ რჩება.

4) ძაფების საბრუნავი ქარხანა: შინამართვლობის განყოფილებას აქვს მატყლის საბრუნავი ქარხანა, სადაც ირთება შალის ძაფები ფეხი-რების მისაწოდებლად, მის დიდი სარგებლობა მოიქვს თავისი ნაყოფიერი მუშაობით, როგორც კერძო მშარმო-უნებლებისთვის, ისე მთელ საქართველოსათვის. რადანაც საქართველოში ნაქსოვი შალები დღეს 5,000 აზონობით იგზავნება საზღვარ გარეთ პურზე და სხვა საგნებზე გას-აცვლელად.

რედაქტორი გრიგოლ ეშხაძე

მიიღება ხელის მოწერა 1919 წ.

ეროვნის განათლების საქმე ვადადის ადგილობ-რივ თვითმართვლობათა ხელში:

თეატრი და ცხოვრება

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

წელიწადი მიწვიდა გამოცემის

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

სასულიერო მთავრობის ლოცვა-კურთხევით

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა

მატარებლების მიმოხილვა